

V současnosti se stále intenzivněji ve společnosti mluví o finském vzdělávacím systému, jako o systému, který je dle výsledků různých hodnocení, považován za nejlepší na světě. Často se ale setkávám s tím, že finský úspěch je spojován převážně s používáním moderních digitálních technologií, zkrátka, že za úspěchem finského školství stojí přístroje.

{jathumbnail off}

Není tomu tak! Technologie se pouze v současnosti stávají součástí gramotností, stejně tak, jako je čtenářská gramotnost, numerická gramotnost, tak existuje i digitální gramotnost. Zejména v českém prostředí se objevuje další mylná představa a sice, že pokud je škola vybavena tabletovou učebnou či jinými moderními digitálními technologiemi, tak že bude mít automaticky digitálně gramotné žáky. Opak je pravdou, protože je to opět ta poctivá pedagogická práce, která činí z žáků digitálně gramotné uživatele.

Další důležitý fakt, který je nutné si uvědomit, že úspěch finského školství se neodehrál ze dne na den, ale že je to dlouhodobý proces, který začal v 50. letech minulého století a v podstatě dosud neskončil. To, že neskončil, je vlastně opět další přednost finského vzdělávacího systému, který dokáže velice pružně reagovat na specifika doby.

Problém tak většinou nastává ve chvíli, kdy se začne konstatovat, že bychom se jako Česká republika měli přiblížit finskému vzdělávacímu modelu, ale nezmíní se, jaké konkrétní kroky Finsko učinilo a v čem jejich úspěch přesně spočívá a zdali jsou vůbec takové kroky přenositelné do českého prostředí.

První rozdíl mezi Finskem a Českou republikou je ten, že Finsko má svou ekonomiku založenou na vlastním výzkumu a vývoji a do jisté míry to znamená, že Finsko prosazuje znalostní ekonomiku, jejíž jedním ze základních pilířů je právě vzdělání, respektive vzdělanost. V důsledku orientace na vlastní výzkum a vývoj začala být oblast vzdělávání štědře podporována. To ovšem neznamená, že to je jediný důvod finského úspěchu.

Další velice prozíravé kroky přišly v 70. letech, kdy byly zrušeny a sloučeny některé vysoké školy a na uchazeče o studium na pedagogických fakultách začaly být kladeny velice vysoké nároky, které jsou platné dosud a statisticky vyjádřeno, že z 1000 uchazečů o studium na pedagogických fakultách jich je do ročníku přijato pouhých 10 %.

Další reformy přišly záhy a týkaly se především vytvoření společných základních škol, kde se žákům dostane stejně kvalitního vzdělání, ať budou školu navštěvovat v hlavním městě, či u polárního kruhu. Také byla zrušena možnost v 10 letech přestoupit na školu, která žáky připravovala na studium na vysoké škole. V současnosti tak ve Finsku neexistuje označení lepší a horší základní škola, tak jak tomu často slýcháme v českém prostředí a zároveň ve Finsku nenajdeme mnoho alternativních nestátních školských zařízení, které jsou v jiných zemích Evropy považovány za ty lepší.

Ještě se vrátím k situaci ohledně vysokých škol, u kterých došlo také v rámci vzdělávacích reforem ke snížení počtu a sloučení některých vysokých škol tak, že v současnosti je ve Finsku 14 univerzit a 25 technických vysokých škol. V České republice máme vysokých škol jednou tolik, což samo o sobě je vypovídající, zejména v souvislosti s kvalitou studia.

Poslední školská reforma proběhla ve Finsku v roce 2016 a týkala se národního vzdělávacího kurikula, přičemž byly klasické předměty nahrazeny multidisciplinárními oblastmi a začalo se zavádět vzdělávání založené na fenoménech, tzv. PhenoBl. To v podstatě znamená, že se různá témata nevyučují izolovaně a klíčové je také to, že tato témata si žáci vybírají sami, případně po dohodě s rodiči či učiteli. Zároveň to však neznamená, že by z finského vzdělávacího systému zmizely klasické předměty.

Kdybych tedy měl na závěr vybrat tři věci, které jsou určující pro finský vzdělávací systém, byly by to následující:

1. Stejná a kvalitní základní škola pro všechny. Zápis do totožných škol bez ohledu na socioekonomický status. Žádné podivné přesuny žáků, fiktivní změny bydliště s vidinou lepší základní školy, tak jak tomu často je v českém prostředí.

Napsal uživatel Mgr. Tomáš Hamberger
Pátek, 14 Červen 2019 04:41

2. Autonomní rozhodování finských škol. Důležitá rozhodnutí se dělají na úrovni školy, školy samy navrhují vlastní plány rozvoje a vize do budoucna. V České republice je situace zcela opačná. V českém prostředí se to dá popsat, jako neustálá touha cizích pseudovzdělávacích subjektů ovlivňovat podobu českého školství a předkládat školám plány, strategie a projekty různých druhů, a ještě různějších kvalit. Finské školy věří ve své schopnosti, dokáží mezi sebou efektivně spolupracovat a mají vysokou míru důvěry, čímž se dostávám ke třetí věci, která je určující pro finský vzdělávací model.

3. Důvěra. Důvěra, kterou si český učitel ani snad nedokáže představit. Není to pouze o důvěře mezi učitelem a žákem či učitelem a rodičem. Je to důvěra celé společnosti ve vzdělávání, důvěra ve schopnosti všech aktérů podílejících se na vzdělávání žáků. Pomyslným ukazatelem, že to ve Finsku s důvěrou v učitele myslí vážně může být fakt, že byla zrušena činnost školní inspekce.

Na první pohled se může zdát, že je toho mnoho, co mají ve Finsku jinak. Někdo se může ptát a jak hodnotí své žáky, jak často podstupují finští žáci standardizované testy nebo čistě prakticky, jaký systém používají finské školy ke komunikaci s rodiči? Zcela jistě by i toto vydalo na dalších několik stran, ale cílem tohoto textu nebyl popis, nýbrž snaha o porovnání, a to uvědomit si, že v jakémkoliv vzdělávacím systému na světě by měl být úspěch založen na pozitivním vztahu všech aktérů vzdělávání k jakékoliv práci, ať se jedná o manuální, tvůrčí, či práci s moderními digitálními technologiemi, na odhodlání učit se novým věcem, spolupracovat a neustále se vzdělávat.

Podnětem ke vzniku tohoto článku bylo absolvování studijní stáže na základní a střední škole v Helsinkách, kterou organizoval KÚ Královehradeckého kraje.

Autor: Mgr. Tomáš Hamberger, 31 let, pedagog, specialista na nové technologie, ambasador evropského projektu eSafety label pro Českou republiku, spoluautor české inovační strategie Czech Republic The Country For The Future, předseda Klubu aktivních ve vzdělávání.

.pagenavbar{z-index: 0;}

Cesta za objevením finského úspěchu aneb Finsko není Ipad - Broumovsko

Napsal uživatel Mgr. Tomáš Hamberger
Pátek, 14 Červen 2019 04:41

[zpět na článek](#)